

Kulttuurikasvatus

osana Keski-Savon seudullista OPSia

Lastenkulttuurikeskus Verso kulttuurikasvatussuunnitelman koordinoijana

- * Kymmenesosa Suomen kunnista on ottanut käyttöön perusopetuksen kulttuurikasvatuksen suunnitelman. Näissä kunnissa lapset ja nuoret pääsevät **tasavertaisesti tutustumaan kulttuuriin, kulttuuriperintöön ja taiteeseen sekä osallistumaan itse kulttuurin tuottamiseen.**
- * Lastenkulttuurikeskus Verso on osa valtakunnallista Lastenkulttuurikeskusten verkostoa. Verkoston jäsenet ovat mukana **Kulttuurivoltti-hankkeessa** (2015- 2016), joka toteuttaa opetus- ja kulttuuriministeriön *Lastenkulttuuripoliittista ohjelmaedotusta* (2014).
- * Tavoitteena on, ettei lapsen kulttuuri-identiteetin tarvitsema tuki olisi maksullisten harrastusten varassa, vaan **kulttuurikompetenssi ja kulttuurin hyvinvointivaikutukset jakautuisivat tasa-arvoisesti** kaikkien lasten hyödyksi osana koulupäivää.
- * Kulttuurivoltti-hankkeella tuetaan kouluja uusien opetussuunnitelmien käyttöönotossa.
- * Hankkeen päätoteuttajat ovat Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura ja Lastenkulttuurikeskusten verkosto. Pääyhteistyökumppanit Opetushallitus, Kuntaliitto ja Taiteen edistämiskeskus.

Kulttuurivoltti Keski-Savossa:

- * Kevään 2015 aikana lastenkulttuurikeskukset kautta maan toteuttavat paikkakuntaakohtaisia pilotteja hankkeessa tuotettavaa verkkomateriaalia varten.
- * Verson pilottina on ”**Kulttuurikasvatus osana Keski-Savon seudullista OPSia**”. Seudullisen OPS-työn yhteydessä kehitetään seudullista kulttuurikasvatussuunnitelmaa osallistaen kulttuuritoimijoita ja opettajia suunnittelutyöhön.
- * Tavoitteena on ottaa OPSin 2016 yhteydessä käyttöön kulttuurikasvatussuunnitelma, jonka toteutusta Verso koordinoi seudullisesti.

Kulttuurikasvatussuunnitelma on kunnan toimintasuunnitelma, jossa kirjataan konkreettiset toimet koulun ja kulttuurilaitosten yhteistyötä varten.

- * Raami koulun ja kulttuuritoimijoiden systemaattiselle yhteistyölle sekä lapsen kulttuuri-identiteetin huomioimiselle
- * Lähtökohtana kunnan oma kulttuuritarjonta ja kulttuuriperintö
- * Laaja näkemys kulttuurista: **tilaa lasten ja nuorten omaehtoiselle toiminnalle ja moninaiselle kulttuuriperinnölle.** Tarjotaan koko ikäryhmälle kulttuurielämyksiä ja mahdollisuus luovuuteen, esim.
 - * Kulttuuriin, kulttuuriperintöön ja taiteeseen tutustuminen ja osallistuminen
 - * Työskentely työpajassa taiteilijan/taidekasvattajan avulla
 - * Oheismateriaalin/verkkomateriaalin käyttö
 - * Omaan ja toisten luovuuteen ja kulttuuriperintöön tutustuminen, esim. omien teosten esille tuominen ja jakaminen ryhmässä

Kulttuurikasvatussuunnitelma koskee kaikkea opetusta, ei vain taide- ja taitoaineita, ja pohjaa kunnan omaan kulttuuritarjontaan ja kulttuuriperintöön sekä lasten ja nuorten omaehtoiseen toimintaan.

Järjestelmällinen kulttuurikasvatussuunnitelma takaa lapsille ja nuorille tasavertaisen mahdollisuuden osallistua ympäröivään kulttuuriin.

Kulttuurin kokemisen kautta on luontevaa työstää asioita, jotka tietopainotteisessa kouluarjessa jäävät usein vähälle huomiolle, mutta jotka merkittävästi lisäävät hyvinvointia ja edistävät oppimista. Ne syventävät minkä tahansa aineen oppimista, vahvistavat oppilaan itsetuntemusta, tarjoavat uusia, innostavia ilmaisukeinoja ja rohkaisevat sosiaaliseen kanssakäymiseen. (Kulttuurin käsikirja opettajille, Helsingin kaupunki)

Kulttuurikasvatussuunnitelmaa toteutetaan yhteistyössä alueen kulttuuritoimijoiden kanssa:

- Museot
- Kirjastot
- Kulttuuritoimet
- Nuorisopalvelut
- Soisalo-opisto, Pieksämäen seutuopisto
- Teatterit
- Yksityiset kulttuurialan toimijat (taidekeskukset, esiintyvät ryhmät, taiteilijat)
- TaiKe
- Lastenkulttuurikeskusten verkosto

Kulttuurikasvatussuunnitelma tukee laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueita ja antaa siten keinoja toteuttaa laaja-alaisen oppimisen periaatteita **kaikissa oppiaineissa**.

Kulttuurikasvatussuunnitelma antaa mahdollisuuden eri alojen asiantuntijuuden hyödyntämiseen opetustyössä.

1. Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- * Tilaa ihmettelylle, oivaltamiselle, uuden löytämiselle ja keksimiselle, mielikuvitukselle sekä oppimisen ilolle.
 - * Oppimiseen tähtäävä vuorovaikutus ja yhdessätyöskentelyn taidot.
 - * Mielikuvitusta, kekseliäisyyttä ja toiminnallisuutta hyödyntävät ja edistävät työskentelytavat
 - * Vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen.
 - * Kannustetaan löytämään vaihtoehtoja ja luovia ratkaisuja ja rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyä, yhdistelemään ennakkoluulottomasti erilaisia näkökulmia sekä rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä.
 - * Oppilaiden omien ideoiden tukeminen
 - * Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely
- * Esimerkkejä Keski-Savossa:
 - * Museot
 - * Kirjastot
 - * Näyttelyt
 - * Saranat.fi
 - * Tunnetaitokasvatus (Verso)
 - * Taidetulkki-toiminta
 - * Taidekasvatustyöpajat kouluilla ja kulttuurikohteissa

2. Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- * Ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistaminen ja arvostaminen
 - * Mahdollisuus kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä
 - * Oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentaminen
 - * Oman elinympäristön ja sen kulttuuriperinnön sekä omien sosiaalisten, kulttuuristen, uskonnollisten, katsomuksellisten ja kielellisten juurien tunteminen ja arvostaminen
 - * Oman taustan merkityksen pohtiminen, oma paikka sukupolvien ketjussa
 - * Kulttuurin ja perinteiden välittäminen, muokkaaminen ja luominen ja niiden merkitys hyvinvoinnille
-
- * Esimerkkejä Keski-Savossa:
 - * Museot
 - * Lastenkulttuurikeskus Verso
 - * Kirjastot
 - * Kulttuuritoimet
 - * Nuorisopalvelut
 - * Soisalo-opisto, Pieksämäen seutuopisto
 - * Teatterit
 - * Yksityiset kulttuurialan toimijat (taidekeskukset, esiintyvät ryhmät, taiteilijat)

3. Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- * Tunnetaitojen ja sosiaalisten taitojen kehittäminen esim. leikkien ja draaman avulla
 - * Kriittiseen kuluttajuuteen ohjaaminen
 - * Teknologian monimuotoisuus ja merkitys
 - * Oppilaiden kasvun tukeminen monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä
 - * Rohkaiseminen itsensä ilmaisemiseen
 - * Vuorovaikutuksen, yhteistyön ja hyvän käytöksen monipuolinen harjoittelu
 - * Innostavien tilaisuuksien luominen sosiaalisten taitojen, kekseliäisyyden, suunnittelu- ja ilmaisutaitojen sekä käden taitojen harjaannuttamiseen
 - * Oman kehon arvostus ja hallitseminen sekä kehon käyttö tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen
 - * Oppilaiden osallisuuden lisääminen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen.
- * Esimerkkejä Keski-Savossa
- * Tunnetaitokasvatus (Verso)
 - * Vierailut eri kulttuurikohteissa
 - * Mediataitoviikko
 - * Taidekasvatustyöpajat kouluilla ja kulttuurikohteissa

4. Monilukutaito

- * Kuvanlukutaidon kehittäminen kokeilemalla kuvallisia ilmaisutapoja sekä tarkastelemalla visuaalisen vaikuttamisen keinojen käyttöä lähiympäristössä.
 - * Oppilaiden ohjaaminen tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä (sana, kuva, ääni, ym.) erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä.
 - * Oppilaiden ohjaaminen havainnoimaan ja tulkitsemaan ympäristöön
 - * Monipuolisille tiedon lähteille kannustaminen (suullisten, audiovisuaalisten, painettujen ja sähköisten lähteiden käyttö, haku- ja kirjastopalveluiden käyttö)
 - * Haetun tiedon soveltuvuuden vertailu ja arviointi
 - * Kertominen, kuvaaminen, vertailu ja selostaminen eri medioilla
 - * Teksteistä nauttiminen tulkitsijan ja tuottajan roolissa
 - * Analyyttinen, kriittinen, kulttuurinen lukutaito, ympäristön lukutaito.
-
- * Esimerkkejä Keski-Savossa
 - * Kirjastojen tiedonhaun opetus
 - * Kirjavinkkaus
 - * Piipunjuurella.fi
 - * Saranat.fi
 - * Mediataitoviikko
 - * Varkauden nuorisopalveluiden mediapaja
 - * Soisalo-opisto
 - * Valtakunnallinen elokuvaviikko

5. Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

- * Omaan oppimiseen ja työskentelyyn parhaiten sopivien työtapojen ja -välineiden etsiminen, kokeilu ja käyttö
- * Erialaisten laitteiden, ohjelmistojen ja palveluiden käytön oppiminen sekä niiden käyttö- ja toimintalogiikan ymmärtäminen
- * Tekstin, kuvan, äänen, videon ja animaation tuottaminen
- * Ohjaaminen tv:t:n vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön, hyviin käytöstapoihin sekä tekijänoikeuksien peruseräätteen tuntemiseen
- * Itselle sopivien ilmaisutapojen etsiminen
- * Tv:t:n käyttö työskentelyn ja tuotosten dokumentoinnissa ja arvioinnissa
- * Vastuullinen viestintä
- * Kokemukset vuorovaikutuksessa koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa myös kansainvälisissä yhteyksissä.

* Esimerkkejä Keski-Savossa:

- * Mediataitoviikko
- * Varkauden nuorisopalveluiden Mediapaja
- * Heinäveden kirjaston Pelipiste
- * Po1nt.fi
- * Saranat.fi
- * Seinätön museo (tarinasoitin.fi/Varkaus)
- * Valtakunnallinen elokuvaviikko

6. Työelämätaidot ja yrittäjyys

- * Omien vahvuuksien tunnistaminen ja kiinnostuminen erilaisista asioista
 - * Projektien toteuttaminen, ryhmässä toimiminen sekä yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa
 - * Mahdollisuus oppia vastavuoroisuutta, neuvottelutaitoja sekä ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi
 - * Vapaa-ajalla opitut taidot koulutyöhön ja niiden opettaminen toisille oppilaille
 - * Kokemukset työstä, eri ammateista ja toisten hyväksi toimimisesta
 - * Kiinnostus ja myönteinen asenne työtä ja työelämää kohtaan, siihen liittyvän tietopohjan vahvistaminen
 - * Lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteiden ja keskeisten toimialojen tunteminen
-
- * Esimerkkejä Keski-Savossa:
 - * Taidetulkki -toiminta
 - * Taiteilija koulussa -toiminta (mm. Taidevakka, Heinävesi) ja Soitinesittelyt ym. vierailut kouluissa
 - * Taidekasvatustyöpajat kouluilla ja kulttuurikohteissa
 - * Vierailut kulttuurikohteissa ja luovan alan toimijoiden luona
 - * Piipunjuurella.fi ja Museot (paikallisen elinkeinoelämän historiaan tutustuminen)

7. Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

- * Luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan.
 - * Vaikuttaminen ja osallistuminen sekä niistä myönteisten kokemusten saaminen lisäävät yhteisöllisyyden kokemusta koulussa.
 - * Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.
 - * Menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset yhteydet ja erilaiset tulevaisuusvaihtoehdot
- * Esimerkkejä Keski-Savossa
- * Lasten parlamentti ja Nuorisovaltuustot
 - * Wanuva-rock
 - * Kulttuuritoimijoiden järjestämät osallisuusprojektit (esim. Kangaslammin koulu, museoiden miesten- ja naistenhuone, oman koulun taideteosteosvalinnat, Luku-Varkaus...)
 - * Saranat.fi

Pohdittavaksi 14.3.2015:

10min/ryhmä, 40min.

1. Millainen on koulujen ja kulttuuritoimijoiden yhteistyö kunnassasi tällä hetkellä?
2. Miten kulttuuritarjontaa ja kulttuuritoimijoiden osaamista voidaan hyödyntää opetuksessa huomioiden laaja-alaisen osaamisen tavoitteet?
3. Millaista tukea kulttuuritoimijat voivat tarjota opettajalle? Entä oppilaalle?
4. Mikä on kulttuurikasvatuksen yhteinen erityispainotus Keski-Savossa? Mitkä ovat kuntien erityispiirteet, jotka on huomioitava kulttuurikasvatussuunnitelmassa?

